

РІВНІ ІНТЕНСИВНОСТІ ПРОЯВУ КОНФЛІКТОСТІЙКОСТІ В ПІДЛІТКІВ

Швець Юлія

Підлітковий вік в психології XX століття вивчався детально, але сучасні підлітки мають ряд соціально-психологічних особливостей, серед яких підвищена конфліктність у школі та педагогічному процесі. Сучасні підлітки частіше демонструють поведінкові розлади. Практика показує, що вони не вміють вирішувати конфлікти, і їхні стосунки часто мають деструктивний характер. Важливо працювати над зменшенням гостроти конфліктів для ефективного їх вирішення. Взаємодія з підлітками вчителів та психологів залежить від розуміння специфіки конфліктності та вибору правильних методів. І. Візнюк і С. Дилинний вважають, що конфліктна поведінка підлітків часто виникає через недоліки сімейного та шкільного виховання, а не біологічні причини. Підлітки часто відчують гнів, страх і ворожість, що призводить до агресивної поведінки, такої як бійки та образи [1].

Метою дослідження є обґрунтування рівнів інтенсивності прояву конфліктостійкості в підлітків в умовах сучасного освітнього середовища.

Конфліктність визначається як перманентна риса особистості, яка акумулюється її природними задатками і соціальним досвідом. Таке визначення можна знайти в роботах. Методика «Визначення рівня конфліктостійкості особистості» (Н. Фетіскіна) дає змогу виявити основні стратегії поведінки в потенційній зоні конфлікту – міжособистісних розбіжностях та опосередковано визначити рівень конфліктостійкості особистості [1, с. 18].

Конфліктостійкість особистості – це характеристика, що визначає рівень здібності підлітка оптимально організувати свою соціальну активність у складних ситуаціях соціальної взаємодії, безконфліктно вирішувати проблеми в стосунках з іншими, а в конфлікті приходити до ефективного його подолання. Високий рівень конфліктостійкості особистості передбачає виважені дії та вчинки в конфліктних ситуаціях, оптимізацію взаємодії в конфлікті, неприпустимість утягування себе в ескалацію конфлікту, зосередженість на конструктивних діях щодо продуктивного вирішення конфлікту [2, с. 17].

Представимо результати виявлення рівня конфліктостійкості в досліджуваних

у конфліктних ситуаціях під час педагогічної взаємодії за допомогою *методики Н. Фетіскіна* на етапі проведення констатуючого дослідження (табл. 1).

Таблиця 1

Вивчення рівня інтенсивності прояву конфліктостійкості в досліджуваних на етапі проведення констатуючого експерименту

Рівні	До експерименту			
	КГ		ЕГ	
	Кі-ть осіб	%	Кі-ть осіб	%
Високий рівень	46	83,63%	5	8,77%
Середній рівень	7	12,72%	19	33,33%
Низький рівень	2	3,63%	33	57,89%

В таблиці 1 представлено рівні конфліктостійкості в досліджуваних «до» та «після» експерименту. За її результатами простежується неоднозначність вибірок досліджуваних за психосоматичною ознакою, що впливає в ЕГ осіб на погіршення самопочуття. В КГ (83,63%) респондентів видно перевагу досить високих показників конфліктостійкості, що свідчить про узгодженість і внутрішню опірність щодо розвитку конфліктів респондентів із самим собою та із оточуючими. В ЕГ осіб спостерігається домінування низького рівня конфліктостійкості, що свідчить про недостатню обізнаність та невміння особистістю застосовувати на практиці методи психічної саморегуляції. Лише 5 студентів із цієї групи, що складає 8,77% від загальної кількості досліджуваних мають високий рівень саморегуляції, що дає їм можливість швидше долати несприятливі емоційгенні ситуації під час переживання конфліктних ситуацій на заняттях під час педагогічної взаємодії, уміння корегувати, контролювати й оцінювати власну поведінку в конфлікті, аналізувати її ефективність.

Конфліктні ситуації сприймаються особистістю досить напружено, викликають ряд негативних сильних емоцій, які незадовільно впливають на загальний психічний стан особистості. Переважає середній рівень саморегуляції у 33 (57,89%) студентів, що свідчить про невміння особистістю застосовувати на практиці методи психічної саморегуляції. Незнання усіх методів саморегуляції та їх впливу на організм особистості.

Виявлення рівня домінуючого (рис. 1) психічного стану в конфліктних ситуаціях

педагогічної діяльності у студентів ЕГ осіб показало, що переважають такі психічні стани, як: страх, хвилювання та збудженість у 8 студентів, що складає 14,03% від вибірки досліджуваних, що свідчить про схильність студентів переживати сильні емоції під час конфліктних педагогічних ситуацій, вони не вміють стримувати та приховувати свої емоції, їх можна легко вивести із рівноваги. На другому місці такі психічні стани, як: тривога у 6 студентів, що складає 10,52% від вибірки досліджуваних, що свідчить про відчуття боязкості аудиторії учнів, їх реакції на вирішення конфлікту з боку практиканта. На третьому місці такі психічні стани, як: недоброзичливість, образа, злість, агресія, приниження, жалість, роздратування, скутість, млявість, рухливість, та стриманість у 2 студентів, що складає 3,51% від вибірки досліджуваних, що свідчить про те, що дані психічні стани також мають місце під час вирішення конфліктних ситуацій але, вони мають менший ступінь інтенсивності переживання для студентів-практикантів.

На останньому місці такі психічні стани, як: гнів, байдужість, апатія, туга, пригніченість, відчай, обурення, сум, рішучість, енергійність, радість та терплячість у 1 студента, що складає 1,75% від вибірки досліджуваних, що свідчить про те, що дані психічні стани також мають місце під час вирішення конфліктних ситуацій, вони мають найменший ступінь прояву.

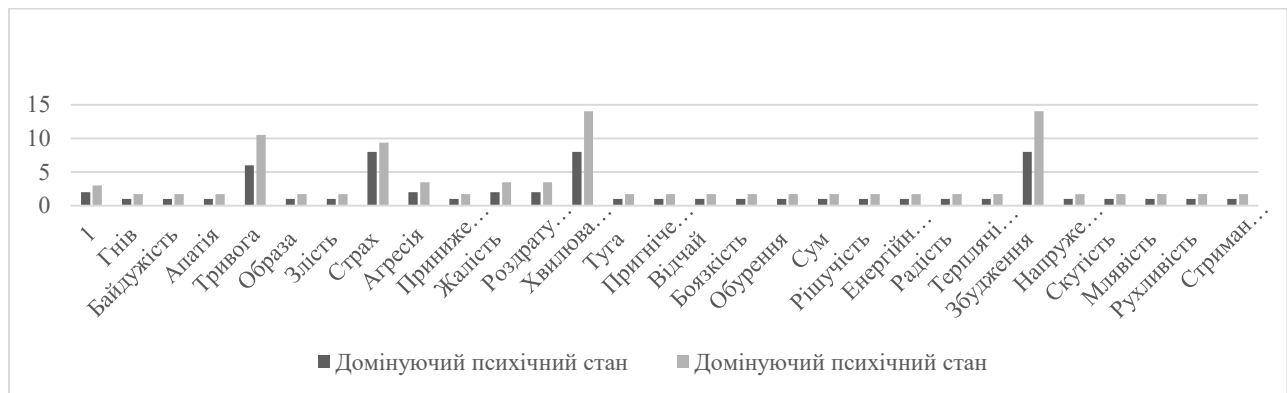

Рис. 1. Вивчення домінуючого психічного стану в конфліктних ситуаціях педагогічної діяльності ЕГ студентів

Виявлення рівня інтенсивності переживання психічного стану та конфліктостійкості в ЕГ студентів показало (табл. 1), що переважає високий рівень інтенсивності переживання психічного стану у 46 студентів, що складає 83,63% від вибірки досліджуваних та свідчить

про високий рівень збудження нервової системи особистості. Конфліктні ситуації сприймаються особистістю досить напружено, викликають ряд негативних сильних емоцій, які незадовільно впливають на загальний психічний стан особистості. Переважає середній рівень конфліктостійкості у 7 студентів, що складає 12,72% від вибірки досліджуваних, що свідчить про недостатню обізнаність та невміння особистістю застосовувати на практиці методи психічної саморегуляції. Лише 2 студентів, що складає 3,63% від загальної кількості досліджуваних мають високий рівень конфліктостійкості, що дає їм можливість швидше долати несприятливі емоціогенні ситуації під час переживання конфліктних ситуацій на заняттях під час педагогічної практики, уміння корегувати, контролювати й оцінювати власну поведінку в конфлікті, аналізувати її ефективність [1, с. 20].

Таким чином, підвищення конфліктостійкості підкреслило ефективність психокорекційної програми, що свідчить про схильність студентів швидко реагувати на конфліктні ситуації. Низький і середні рівні відображають поведіну респондентів із високим рівнем збудження нервової системи особистості. Кожна конфліктна ситуація сприймається особистістю, як травмуюча та викликає сильні емоції. Невміння особистості швидко реагувати на зовнішні впливи, конфліктні та стресові ситуації у повсякденному житті – негативно впливає на її психічний стан.

Перспективи подальшого дослідження полягають в уточненні та виявленні факторної ваги особистісних потенціалів, здатних забезпечити психосоматичне здоров'я у професійній діяльності людини; у конкретизації чинників, які блокують конфліктостійкість особистості. Потребують подальшої розробки та вдосконалення конкретні предметні програми навчання із використанням рефлексивних механізмів навчальної діяльності на основі психокорекційної програми, створення предметних посібників і текстів на основі цих розробок.

Список використаних джерел

1. Візнюк, І. М. Психосоматичне здоров'я як фактор психологічної стійкості людини. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 12. *Психологічні науки*. Київ, 2021. Вип. 13(58). С. 17-25.
2. Візнюк І. М. Дослідження взаємозв'язку професійної діяльності особистості та її психосоматичного здоров'я. Збірник наукових праць «Проблеми сучасної психології», 2009. №5.